

KÖZÉRDEK

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS GAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadóhivatal: Széchenyi-utca 140. szám.

TELEFON-SZÁM: 22.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

HIRDETÉSEK
legutányosabb számítással, díjszabás szerint.

Felolós szerkesztő:

BODNÁR ISTVÁN.

Főmunkatárs:

HAUGH BÉLA.

Kiadja Báter János nyomdája Szekszárdon.

Szerkesztőség: Széchenyi-utca 1035. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

ELŐFIZETÉS:
egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
NÉPTANÍTÓKNAK,
ha az előfizetést egész évre előre beküldik: 5 kor.

Báta jalkiáltása.

Az elmúlt héten egy nagy csomó irást hozott a posta. A 3973 állandó lakost számláló Báta községnek 2485 jobb sorsra érdemes, földhöz ragadt szegény lakója küldötte el benne sóhaj-tását, keserű panaszát, vagyis inkább talán megindító jalkiáltását, hogy tovább adjuk.

Megrendül az emberben a lélek, amikor ezekben a beküldött iratokban lapozgat. 413 reszketeg kéz névalírása egész autogram-gyűjtemény a „Nyomorúság Albuma“ számára. Az égő házba szorult, vagy, akire a föld reá szakadt, jajgathat így, ilyen kétségbeesetten, tompa, elhaló hangon, mint ezek a szegény földhöz ragadt, nyomorult emberek jajgatnak...

De térjünk a dologra.

Báta község 963 családból, 3973 családtagból álló lakosságának összesen 5613 kat. hold földje van. Csak-hogy a községi lakosságból **112 család 391 családtaggal** egy talpalatnyi földdel sem bír. 800 öln alóli földje van 146 családnak 490 családtaggal, 1 kat. holdon alóli földje van 81 családnak 333 családtaggal, 2 kat. holdja

don alól 78 családnak 334 családtaggal, 3 kat. holdon alóli földje van 71 családnak 273 családtaggal, 4 kat. holdon alóli földje van 46 családnak 189 családtaggal s így megy ez tovább apadó arányban, vagyis a 7 holdon alóli birtokkal bírók száma már csak 31 család 116 családtaggal, s ha a 7 kat. holdig terjedő birtokosokat tekintjük, szomorú valóságként az derül ki, **hogy nem számítva a teljesen vagyontalanokat, 1193 kat. hold földön 544 család 2094 családtaggal élősöködik**, vagyis, hogy egy személyre 912 □-öl föld esik, egy családra pedig 3510 □-öl. Csakhogy az egy-egy családra eső 3510 □-öl földből hogy hányan élnek, azt egy másik statisztika világítja meg.

Ugyanis csak 35 az 1 tagu család, de 133 a 2, 144 a 3, 143 a 4, 100 az 5, 56 a 6, 25 a 7, 13 a 8, 5 a 9 és 2 a 10 tagból álló családok száma.

A község határából fennmaradó 4398 kat. hold földet pedig 284 család bírja, 1411 családtaggal, de itt is 26—30 hold földje már csak 11 családnak, 31—35 hold földje 11; 36—40 hold földje 3; 41—45 holdja 5; 46—50

holdja 1; 51—55 holdja 2; 56—60 holdja pedig már csak 1 embernek van. Ezen felül nincs a községben földbirtokos.

Összehasonlítva az első osztályba sorozottakkal, mégis óriási a különbség. Ezek már valóságos arisztokraták, kis Esterházyak a többivel szemben, mert 4987 □-öl föld esik egy személyre s egy családra 24780 □-öl. Ebből úgy, a hogy egy polgár család már meg tud élni. *Igen, de mit csináljon az az 544 család — 2094 családtaggal a maga 1193 kat. holdján, vagy még inkább miből éljen meg az a teljesen földnélküli 112 család 391 családtaggal?*

Pedig ezek is élni akarnak, mert azt mondják, nekik is joguk van az élethez. Török tehát a fejüket a megélhetési módokon s azért jöttek el mihozzánk is, hogy jajsavukat tovább adva, szánalmat, érdeklődést keltsünk szerencsétlen sorsuk iránt.

Munkát, kenyeret, földet akarnak ezek a földhöz ragadt szegény emberek, de nem fölforgatással, kommunista jelszavakkal, socialista lustasággal, urhatnámságból, de becstelen munkáért, pénzért, tisztos megélheté-

TÁRCZA

Báta multjából.

Báta (vagy Batta, Bátha) szép történelmi multtal bíró községe Tolnavármegyének. Jelentékeny város lehetett már ez az Árpádok korában, amit az is igazol, hogy az 1077-ben trónra lépett Szent László által alapított „bátai“ apátságot róla neveztek el. A XIV. század elejétől a kalocsai érsek fennhatósága alá tartozott. A mohácsi ütközet előtt II. Lajos király itt rendelte ki Tomory érseket és Zápolya Györgyöt fővezéreké. A mohácsi vész után rabló törökök dúlták fel az apátságot, melynek gazdag egyházi öltönyt s egyéb drágaságait a lakosoktól Máté szentmártoni pap átvette s a főapátság kincstárába elhelyeztette. Az apátság aztán sok ideig elhagyatottan állott. 1617-ben II. Mátyás Zlatinay Györgynek ajándékozta, kinek közvetlen utódja Veresmarti Mihály pozsonyi kanonok volt. A törökök kiűzése után a szentferenczen-dieké lett, hasztalan kérték a bencések vissza. 1728-ban Kollonich Zsigmond bécsi érsek kapta, ki ott új templomot építtetett. Mária Terézia az általa alapított Terezianumnak adta, melyet akkor Jézus társaságiak igazgattak. II. József császár a renddel

együtt a Terezianumot is feloszlatta s az apátság jövedelméből ösztöndíjakat alapított. Mikor Mária Terézia a Terezianumot visszaállította, visszaadta neki az apátság javait is.

Bátára vonatkozólag érdekes feljegyzéseket olvasunk Földváry László „Adalékok a dunamelléki ev. ref. egyházkerület történetéhez” című művében:

„Báta mint ref. gyülekezet a kecskeméti senioratus 1652-ik feljegyzésében említett először; a ma is fennálló ev. ref. egyház pedig 1714-ben keletkezettnek tartja magát, de hogy már a XVII-ik század elején fennállott, bizonyítja a ref. lelkészből pozsonyi kanonokká lett, s 1627-ben a bátai javadalmas apátságot nyert Veresmarti Mihály.

Báta egyike volt a régiebb s dusabb apátságoknak és mint szenthely híres ereklyéi, csodás eseményei s bucsujárásai által, minélfogva régi magyar dalaink a hitujítás korszakában gumyolódva éneklék:

Mit futunk Rómába Boldog-Asszonyhoz Coloniába

Onnét a nagy Ágba,
Bolcsós helyekre a szent Jakabhoz Compostellába.

A kinek nincsen annyi költsége, menjen csak Bátára.

De hol tanita minket az Krisztus ez fassangozásra?*)

*) Régi magyar költők tára. I. k. 204. lap.

Az itteni monostorban töltötte élte utolsó estéjét a mohácsi csata előtt II. Lajos király is s nevezte ki a hadsereg fővezéréül Tomori kalocsai érseket. A csata után szerzetes lakói elmenekültek a török elől, magukkal vivén az egyház drága kincseit, de a melyeket a pannonhalmi főapát elraboltattólük.

Azontul az apátság többé helyre sem állt, javai elpusztultak s részben elfoglaltak. Utolsó birtokosa s apátja Zlatinai Gergely 1617-ben csak ezen záradékkal nyerve meg II. Mátyástól: „a mennyire a török birtoklás s az akkori állapotok engedik“

A mint azonban Veresmartira ruháztattott az apátság, mindjárt hozzáfogott birtokjogai visszaszerzéséhez. Kineveztetése után azonnal szept. 27-én Decsi István apátsági ispánhoz levelet küldött, hogy — mint a levélboríték mondja — adassék a bátai apátsághoz tartozó belül megirt több városok és faluk biráinak és polgárainak, nekem jámbor jobbágyaimnak kezökbe; s jelentvén abban kineveztetését, meghagyja hogy minden helyekből, falukból, városokból öreg, eszes és okos embereket küldjenek hozzá. Erre pedig — írja — nemcsak a tőlem való félelmetek bírjon, tartván attól, hogy ha szép szóra nem jöttek, marhátokat kápatom, magatokat hozatom, tömlöcben tartom, vasban munkálkodtatom, — hanem az Úr Istenre való tekintetek. Attól pedig ne tartsatok,

sükre, s mindenek fölött: *a haza javára.*

Jó emberek, nem mi osztjuk a földet, de mert utat talált szívünkbe éles jajszavatok, adjuk az irást úgy, a hogy kérges kézzel aláírtatok, gondoktól vergődő szívvel tollba mondtátok. Akad talán a *nagyok*, a *befolyásosak* között, a ki elolvassa, s a nyomor megértése igaz ügyeteknek már fél — diadala.

Vörös Mihály és 412 társának Bába község előljáróságához benyújtott beadványa ez:

Tekintetes Képviselőtestület!

A föld és munkahiány, az elviselhetetlenül súlyos adóteher, az élelmi szerek drágasága s a fáradságos munka által szerzett csekély kereset közti nagy aránytalanság a főokozói annak, hogy a nyomorral küzdő, szegény munkás népnek százezrei vándorbot vesznek kezükbe, hogy az édes hazát idegen, ismeretlen, de a megélhetés reményével s jobb jövővel kecsesítő más országgal cseréljék fel.

S a kivándorlás óriási mértékben terjed, mert az arra kényszerítő okok száma nemhogy esőkkenne, de ijesztő mérvben s bennünket kétségbeejtőleg szaporodik ugyanarra, hogy most már megborzadva s az aggodalmaktól összeszorult szívvel nézünk a közel jövő felé. Mi lesz velünk s családainkkal?! Mi, kik minden időben s hazánknak bármely zugában készségesen dolgozunk s a munka nemében sohasem válogatunk, minden erőnket megfeszítve sem vagyunk képesek a magunk s Istenről nagy számmal megáldott családjaink számára a mindennapra szükséges, egyszerű kenyeret sem megszerezni.

Hogy eme állításaink semmivel sem túlzottak s mindenben megfelelnek a tiszta valóságnak, azt a következőkkel bizonyítjuk:

1. Körülbelül 600 a száma azon bábai lakosoknak, kiknek oly csekély, vagy éppen semmi a földbirtokuk, hogy a maguk vagyónának terméséből nem élhetnek meg s jobbra a két kezük munkájára szorulnak.

Községünk területén s a szomszédos községekben feles és harmados földet művelnek, tehetségük arányában egy-két hold földet bérelnek, földmívelési és mindenféle napszámba járnak, messze földre, még Slavoniába is elmennék fát vágni, kubikolni s

hogy a télire való kenyeret előteremthessék, ott vállalnak aratási munkát, ahol csak kapnak.

2. Ezen 600 családfő közül 73-nak semmi földbirtoka sincs, 116-nak 500 □-öln, 195-nek 100 □-öln alul, 103-nak 2000 □-öln alul, 85-nek 4000 □-öln alul van a földbirtoka. 4000 □-öln felül, de 6000 □-öln alul mindössze csak 24-nek van földbirtoka s e 24 is nagy családdal van megáldva.

A népesség és birtok megoszlás közti nagy aránytalanságnak egyik főoka az is, hogy községünk nem telkes, hanem szabad gazdálkodással bíró község, minek folytán a lakosság tulnyomó része a családja fentartásához szükséges földminimummal sem bír.

3. Hogy a házhoz legszükségesebbeknek legalább egy részét előteremthessük, földet bérelünk. Igen ám, de a községünk határában levő földek közül nincs több, mint 200 hold, mit a szegény embernek bérbe lehet venni. Minthogy pedig a feléből, vagy harmadából munkálható föld is csak igen kevés van a környéken: a földhöz ragaszkodó munkás osztály annyira felveri egymásra a haszonbért, hogy a legjobb esztendőben is alig van valami kis haszna illetve munkájának némi gyümölcse, míg egy kevésbé jó évben a föld bérletét is alig termi ki a bérelt föld. Hát még a rossz esztendőben: De ez nem is lehet másként, midőn 800—1000 □-öl kevésbé jó minőségű, kihasznált földért 28—70 K. haszonbért kell fizetni.

4. De a feles és harmados földek vállalatánál sem vagyunk sokkal szerencsésebbek. Községünkben alig van néhány gazda, aki földjét, vagy ennek egy részét feles, vagy harmados munkára adja. Ezért kénytelenek vagyunk a szomszédos községek, Alsónyék, Dunaszekeső s Bajaszentistván határában vállalni földet. Különösen ez utóbbi községhez tartozó Pörböl és Rezét pusztán. De mily nagy áldozatunkba kerül itt a vállalat! Valósággal arcunk véres verejtékével szerzünk egykét falat kenyeret. Hogy a feles, vagy harmados földünkhöz érjünk, előbb jó három órát kell gyalogolnunk, ugyanannyit, hogy onnét haza jöhessünk. Tehát hat óra csak a jövő s menéssel telik el. Hogy ily körülmények között mily testet lelket ölő a munka, azt csak mi tudjuk, kiket a nyomoruság kényszerít erre: azonban egy kis képzelő tehetséggel bárki is fogalmat szerezhet szomorú sorsunkról különösen akkor, ha mint való s általánosan

ismert tényt felemlítjük, hogy 1500 □-öl *feles kukorica földért ugyancsak három órányi távolságban 2000 □-öl rétet kell robotban lekaszálnunk*, arról a szénát felgyűjtenünk s boglyákba raknunk, a harmados földnél pedig 800—1000 □-öl földért három napot robotolunk. De ha még csak ez volna! Azonban a földnek fent leírt, keserves munkával szerzett gyümölcsét — úgy a földtulajdonos, mint a magunk részét — haza is kell szállíttatnunk. Ezért családtagjainkkal együtt hajnaltól késő estig dolgozunk s a szállítást teljesítő fuvarosnak 6—8 koronát kell fizetnünk. Nem egy eset volt, hogy a termésből reánk eső rész alig ért annyit, mint amennyit fuvarért fizettünk.

Tiszteletteljesen kérdezzük, van-e ennél terhesebb kenyérkereset?

Szerény véleményünk szerint Szibéria ölbányáiban sincs!

5. Végzünk s szívesen teljesítünk mindenféle napszám-munkát. Azonban, ha naponta mehetnénk napszámba, az alacsony napszám s az élelmi szerek drágasága miatt akkor sem tudnók magunk s családunk számára a legszükségesebbeket előteremteni.

Mindenki előtt ismeretes, hogy községünk területén egy férfi munkásnak tavasszal 80 fillér, nyáron 1 korona napszámot adnak, kivéve az aratási időszakot, tehát egy hónapot, amikor 1 K 60 fill. — 2 K a napszám. — Tán felesleges is megemlítenünk, hogy a munkaadók a fenti napszámon kívül egyebet, tehát élelmet sem adnak.

Asszonyaink napszám-keresete a családtagokkal s a ház vezetésével való elfoglaltságuk miatt alig számbavehető és semmi esetre sem elég a legszükségesebb s legegyszerűbb ruházat beszerzésére.

E helyen megemlíttük, hogy — ha az Isten betegséggel látogat meg bennünket, az orvos s a gyógyszerek költségei több heti keresetünket emésztik fel.

6. Egyik fő és sokak által irigyelt keresetünk az aratás. Bizony egy okos ember sem irigyelné aratási keresetünket, ha e felette súlyos természetű munkánk arányában levő keresetünk valódi értékét ismerné.

Itt igazán találoz mondhatjuk a közmondással, hogy „Nem mind arany, ami fénylik.“ Nézzük csak, mint áll a dolog!

Messze idegenbe, több napi járásra megyünk az aratási munkára, mely — az odamenetel és visszajövetel idejét beleszámítva — a legtöbbször hat hetet vesz igénybe. Ezen idő alatt egy-egy arató 120 koronát

hogy valami kemény és rajtatók könyörölni nem tudó urra akadtok, mert én *földeteket laktam, inségleket láttam, szánakodni rajtatok tanultam.*

Erre Decsi István ispán vallomásai szerint összeírta az apátság minden helyeit, birtokait, jövedelmeit és járandóságait; s majd megkezdte az elfoglalt javak visszaszerzését, kikereszte azok birtokjogait, az ezekről szóló okmányokat és annyira rendezte az apátság birtokait, hogy az egyik legjövődelmesebb javadalommá lön.

Veresmarti azonban javadalmanak nemcsak anyagi részét karolta föl, hanem a kath. vallás érdekeit is igyekezett mindenképen előmozdítani. E czélból egy munkát is írt, melyet ily cím alatt: „*Intő és Tanítólevél melyben a régi keresztény hitben a bábaitkal erősíti apáturok Veresmarti Mihály pozsonyi kanonok stb.*“ 1639-ben Pozsonyban ki is adott. E munka megírására — mint maga beszéli — az adott alkalmat, hogy bábai apátursága szomszédságából egy emberséges katolikus ember hozzá jött látogatába s a többi közt elbeszélte neki, hogy bábai jobbágyai nem jól viselik magukat, mert kath. plebánusukat megvetvén, helyette maguknak kálvinista predikátort fogadtak volt. E híren felindulva, azonnal pennáját avagy írotollát ragadá s egy levelet írt alattvalóhoz, *) mely így kezdődik: „Köszönetem után Istentől minde jókat kívánok Atyámfiai, Bábaiak! Mikor nagy jót s örvendtetőt várok, jaj! mily gonoszt és szívem

szomorító hírt hallok felőletek, Atyámfiai Bábaiak, hogy t. i. a katolikus avagy pápista plebánusokat megvetvén, helyette luther vagy kálvinista predikátort fogadtatok, mely azt teszi, hogy őstök s eleitök hitéből kivetközvé, tévelygésbe s eretnekségbe öltöztök. Jaj! és ki bolondított meg, édes fiaim! Bizony, ti majd hasonlók vagytok azokhoz, kik a tengeren sok ideig jártokban, nagy veszedelmekben mind megmaradnak, hanem a parthoz mikor már közel vannak, gályájokat akkor rontják s úgy vesznek. Mert ez ideig ti is, sok körültekintő levő tévelygők kíséretésének és elhajlásra készítésének veszedelmeiben, eleiteknek igaz keresztyén hitében állhatatosan mind megmaradtatok. Hanem immár tévelygésbe s eretnekségbe ugrástokkal magatokat akkor rontjátok, veszítitek, sülyesztitek, mikor e veszedelmes állapotnak tengeréről a megszabadulásnak s ezután békeségben maradásnak bátoros partjára kilépőben vagytok.“

Folytatja azután, hogy éppen most az Úr Isten már sok jelekkel mutogatja, hogy a tévelygéseknek nyakát szakasztván és véget vetvén, tölük a világot megszabadítja s a hitben való egységet megadja. Elmondja, hogy nemcsak az alacsonyabb rendűek, hanem a hatalmas urak, sőt fejedelmek is, mint naponkint hallani és szemmel lehet látni, magukat az anyaszentegyház keblébe visszaadják. Így történt — ugymond — a többi eretnekségekkel is. Ambár hatalmasabbak voltak a mostaniaknál és több száz évekig uralkodtak, mégis úgy elfogytak, hogy ha a katolikusok könyvében nem olvasnánk róluk, a mostani emberek ingyen

sem tudnák, hogy voltak-e is valaha? A mostani idők tévelygéseivel is szinte csak így leszen. Fiaim, édes fiaim Bábaiak! ne vesszétek, ne rontsátok magatokat. Kedveztetek azért, kérlek, kedveztetek magatoknak, kegyetlenek magatok ellen ne legyetek, hogy eleitek hite elhagyásával akarjátok magatoknak ily nagy veszedelmet szerezni. Szomorú nekem egyebeknek is ebben veszedelmes állapota. De a tiétek egyebeknél sokszorta szomorubb, nemcsak azért, hogy egyebek régen elrontották magukat, ti pedig *most ujonnan ez én időmben* veszítitek, sülyesztitek magatokat; hanem azért is, mert egyebek távol vannak én tölem, ti pedig nekem székembeliek, ti fészkebeliek vagytok. Ne cselekedjétek, édes fiaim Bábaiak! ne cselekedjétek! Ha pedig már cselekedtetek is, mit én teljességgel nem hihetek, cselekedtetek szánjátok, bánjátok és magatokat előbbi helyetekbe állassátok. Nem utavestett, a ki útjára talál. Nem jó ha kezdettetek, de sokkal gonoszabb, kezdett dolgotokat ha végig tüzitek stb.

Ezen levelet átszövi azután még az igaz hit megtartására s a hamis hittől menekedésre vonatkozó szentirási mondatokkal, a sz. atyák és egyháztörténet idézeteivel. Sőt még saját példáját is szemük elé állítja, mint a ki maga is így szabadult meg a hamis hittől stb.

De ezzel sem elégedett meg, hanem miután a levelet megírta s vendége még nála mulatott, felhasználva az időt s alkalmat — mint említi — még könnyű tanúságokat is írt nekik, paraszt-főkhöz valókat s olyakat, hogy köztök ne is találatathatnék oly temér-

*) Ribiny: „Memorabilia Eccl. Aug. Conf.“ Posonii 1787. I. k. 498—99 lap.

keres. Ennél többet sohasem, vagy csak nagy ritkén. Sokszor ennél kevesebbet. Az átlagos kereset 120 koronánál semmi esetre sem több. De nem is nyílnék ajkunk panaszra, ha ezen összeg tiszta keresetünk lenne! Sajnos! ebből nagyon sok felemésződik. A legtakarékosabb munkásnak is az aratási időszakban multhatlanul szüksége van a következőkre, illetve megvannak a következő kiadásai: a) 1 drb. kasza és ennek nyele 2 kor. 90 fill. b) 2 drb. ing (à 1 kor.) 2 kor. c) 2 pár boeskor (à 3 kor.) 6 kor. d) 2 pár boeskor-kapeza (à 60 fill.) 1 kor. 20 fill. e) 8 liter bab (à 16 fill.) 1 kor. 28 fill. f) Kása 60 fill. g) 1 liter zsír 1 kor. 20 fill. h) 1/2 liter paprika 40 fill. i) Szalonna 6 kor. j) Erősítő italra naponta 20 fill. 8 kor. k) Marokszedőnek 24 kor. l) egyes apróságokra 42 fill. **Összesen 54 kor.**

Ime tehát, az élelmi szereknél nem is a mai szokatlanul magas, de nagyon is közepes árt véve számítási alapul, az elindulást és hazajövetelt számítva 6 heti aratási munka után a fentebb felsorolt nélkülözhetetlen kiadások levonása után egy-egy arató keresetének értéke semmi esetre sem lehet 66 koronánál magasabb.

7. Jelentékeny kereseti forrásunk a kubikolás is. Bár igen fárasztó, felette terhes munka s ezt is többnyire messze vidéken kapjuk, még sem panaszkodunk ellene, mert e munkánál a napi átlagos keresetünk 1 kor. 60 fill. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy közöttünk igen sokan vannak, kik korukkal járó testi erejükkel s egészségi állapotukkal fogva e munkával épenséggel nem, vagy csak igen kis mértékben foglalkozhatnak s hogy e nemü keresetükből az utazási költségek jelentékeny összeget felemésztenek és végül, hogy az évek csak rövid időszakában juthatunk ily, némileg jobban jövedelmező munkához.

8. Téli idején községünk területén alig kapunk munkát; amiért is kénytelenítve vagyunk messze földön, nagyjából Slavóniában favágással foglalkozni.

Tekintettel az ezen évszakban levő nappalok rövidségére, átlagos napi 1 kor. 60 fillérenyi keresetünk nem is mondható csekélynek; azonban a hosszú utazás s az idegenben való élelmezés annyit felemésztt abból, hogy itthon maradt családtagjaink részére alig hozhatunk valamit haza. S e nemü munkáink is csak rövid ideig tartanak.

9. Megélhetési viszonyainkra különösen nyomasztólag hat az a körülmény is, hogy

— bár mi készséggel s örömmel dolgozánk minden nap — az időjárast és az egyes időszakokat figyelembe véve, egy évben átlag három hónapon át, tehát az esztendő egy-egy részében semminemü kereszthez sem juthatunk.

10. Lehetetlen meg nem említenünk, hogy az elavult s a lehető legigazságtalanabb, adózási rendszer következtében két karunk fárasztó munkájával, arcunknak véres veritékével szerzett csekély keresetünk igen jelentékeny részét az aránytalanul nagy adózás emészti fel.

Minden jóra való munkás embernek, családjának fentartásán kívül legfőbb törekvése, hogy a maga fészkeben, a maga viskójában huzzza meg magát. Hogy ezt tehesse, munka és keresetképességének virágzó korában, életének legszebb időszakában, midőn legjobban tudná élvezni az élet örömeit: esztendőnkön keresztül megvon magától minden élvezetet, távol tartja magát a mulatók zajától, családjával együtt a legegyszerűbben él s csekély keresetből, mint a szorgos méh, félre rakja s összegyűjti a filléreket. Végre egy kis kölesönnel — melyre azonban nagy kamatot fizet — sikerül 100—200 koronát összegyűjteni, amikor is ezen összegnek megfelelő értékű házacskát vesz, vagy épít.

S vajlon mi a jutalma szorgalmának és takarékoságának?

Bizonyára az, hogy megszabadulván a házbér fizetésétől, családjára többet fordíthat, némi szórakozást is megengedhet magának s megszkót takarékoságával öreg korának napjaira egy kis tőkét, vagy vagyon gyűjthet!

Óh nem! A legkülönbözőbb czimeken most már annyi adót fizet, mint amennyi házbért fizetett eddig s hozzá még házacskáját évenként javítgatni, tatarozni kell, szóval több a kiadása, mint ezelőtt volt.

De a családtagok is szaporodnak, a kereset- és munkaképesség csökken, az élelmi szerek drágulnak, miknek következtében adóterheiket nem képes már fedezni s a vége az — mire községünkben sok példa van, — hogy kis vagyunkkája az adóvégrehajtó martalékvá lesz, potom áron elárverezetetik.

Ezek ugyan hihetetlenül hangzanak, fájdalom azonban, hogy egy csepp tulzás sines bennük, ami a következőkből is kitünik.

Akinek semmi vagyona sines, vagy nincs biztos évi jövedelme s csak két keze

munkájából tartja fenn magát s családját, az semminemü adót sem fizet.

Legyen azonban egy, 100—200 kor. értékű házacskája, egy szobával, mint ez községünkben a legtöbb napszámos embernek van is, fizeti a következő adókat:

a) Házostályadó (1 kor. 60 fill.) s ennek általános jövedelmi pótdója (64 fill.) czimen 2 kor. 24 fillért;

b) Mert ingatlan birtokkal bir, II. osztályu kereseti adót, az ugynevezett fejadót is tartozik fizetni. A házaspáron kívül egy öreget s egy 16 évet betöltött családtagot véve a számítás alapjául, fizet az illető 10 kor. második osztályu keresetiadót;

c) Az 1 kor. 60 fill. házadó s 10 kor. kereseti adó után fizet 3%-os országos beteg-ápolási pótdót is, ami kitesz 35 fillért;

Az illető állami adótartozások czimén fizet tehát 2 kor. 24 fill., 10 kor., 35 fillért, összesen **12 kor. 59 fillért.**

d) Vármegyei, ovodai, községi pótdó s keményseprési díj, esetleg fogyasztási adó czimén legalább is annyit, mint amennyi állami adót, tehát ismét **12 kor. 59 fillért;**

e) Mert, mint ingatlan birtokosa, állami adóval van megróva, tehát vármegyei utadót is tartozik fizetni, ami ismét **3 kor;**

f) 1 1/2 párt véve számítás alapjául, **5 kor. 55 fill.** papi-adót s **4 kor. 62 fill.** iskolai adót, ha róm. kath. vallásu, de, ha ev. ref. vallásu az illető, ugy egyházi tartozások czimén legalább megegyezzen annyit.

Már most mindezeket összegezve: Állami adó 12 kor. 59 fill.; Megyei és községi adó 12 kor. 59 fill.; Vármegyei utadó 3 kor.; Papi adó 5 kor. 55 fill.; Iskolai adó 4 kor. 62 fill.; A ház után biztosítási díj 2 kor. 65 fill. **Összesen 41 korona,** tehát több, mint egy szobáért és konyháért fizetendő házbér.

Ha az illető nem volt katona, ugy 6 korona hadmentességi díjat is kell fizetnie.

Igaz ugyan, hogy egyházi adót állami adók hiányában is tartozik az illető fizetni, de jóval kevesebbet s legtöbbször saját lelkiismeretéből, mert a végrehajtó nem vehet el tőle semmit.

De ne legyen annak a szegény embernek még háza sem, hanem csak két fillér földadóval megrótt, ösapjától örökölt s reá nézve azért oly becses földcsekje: akkor is fizeti a második osztályu kereseti adót s ennek számtalan szállangjait, ugy, hogy tíz év alatt sem hoz annyi hasz-

dek fejt és kézedelmes elméjű, ha csak eszében szinte meg nem bontakozott volna, ki azoknak erejét s igazságát által ne láthatná, érthetné. E tanúságokban röviden elmondja, hogy a keresztyén községnek dolga nem a disputálás, hanem az isteni szolgálat s imádság. Azután a hitben megmaradásra a főfóvosság a hitetők, ámitók eltávoztatása. Hogy a predikátorok a hit dolgában szótokban nem szavahihetők. Végül szájukba adja mindazon válaszokat és czáfolatokat, melyekkel a hitűjtők ellenvetéseire megfelelniök kell, s ez által egyszermind ő maga czáfolja meg azokat, ha netalán bátoi alattvalói elhínnék stb.

Mire azonban Veresmarti a levelet és tanúságokat azon ember által a bátoiaknak elküldte, elméjébe ötlék — mint írja — azon gondolat, hogy azokhoz hasonlókat és többeket is ír. Hozzá is fogott az *Intő és Tanítólevél* czime alatt több ily tanúság megírásához, melyek száma negyvenhat fejezetre szaporodott s egy egész könyv lett belőlük. Érdekes, a mit könyve zárszavaiban, mintegy a bátoiaknak szóló levele folytatásaként mond: „Főrog pedig ezeket irtomban nekem eszemben, a mint ti szoktátok mondani, hogy *hosszó nyelű kapával ném jó kapálni.* Melylyel azt jelentitek, hogy távolról a gondviselés nem oly hasznos, hanem örökségéhez gazdának közel kell forgódnia. Ugyanis a lovat is a gazda szeme hizlalja. A mezőnek is legzsirosabb ganéja a gazda lábanyoma. Mint a kapálás pedig, meg a szerint az orvoslás is nem oly hasznos: a tanítás is megszűröl nem oly fogatos, Noha hiszem azért, hogy nekem is köztetek élőszóval tanításom

foganatosabb volna, mindazáltal ne engedjétek, hogy messze földről írásba foglalt oktatásom is nálatok haszontalan legyen.“ stb.

Könyvét e szavakkal végzi: „Irtam s a pécsi pátereknek *) commendáltak, azokra biztalak. Azoknak köztetek rendelkezéséhez tartásatok azért magatokat és a mikor közitkebe mennek, becsülettel fogadjátok s emberségesen gazdálkodjatok nekik. Ahoz biztomban, hogy ebben felöletek reménységemben meg nem csalatkozom, im szép három könyvet is küldök. Egy egész magyar bibliát nagyszombati Káldi György, Jézus alatt vitézkedő társaságbeli pap fordítását. Másikat azon Káldi György pap predikációs könyvét. A harmadik Rituale a keresztség és több szentségeknek kiszolgáltatásának s egyéb egyházi szolgálatok elkövetésének módjára tanító. Micsoda ok alatt küldöttem, mindenkinek az első táblájának belső részén írva

*) Veresmarti itt a jezsuita pátereket érti, kiknek 1629-ben egy missiója ment a csaknem egészen protestáns Pécsre a katholicismus fent rása végett. Az egyházi szolgálatot kivették a fentiátusok kezéből, kik szenteletlen létükre papokul szolgáltak, miszték, sőt urvacserát is osztottak — *protestáns módra.* Két páter *pilági ruhában* iparkodott az istentisztelet rendbehozásán. Iskolát is nyitottak, honnan az ifjakat szétküldötték a közel helységekbe kath. istentiszteletek tartására. Nem sokáig maradhattak azonban Pécsen. Az osztrák páterek szertelen üzemeln maguk a magyar katholicusok botrántoztak meg s följelenték a török harósnak őket. Mehemet bég 1641. ápr. 7-én tartott ügyükben vizsgálatot, s a vádakra annyira fölindult, hogy megesküdött az egybegyült népsokaság előtt, hogy másnap mind karóba vonatja a jezsuitákat. Ötöd napra azonban 1000 frtért futói engedte őket. Haas: Baranyamegye 288, 258. Századok 1869. 31—32. Tud. gyűjtemény 1833. II. k. 5—15. Fraknoi: Pázmán P és kora. III. 237.

vagyon. Az én írásomból is, mikor annak ideje leszen, kettőt küldök, melynek egyikét várostok ladjában kincs gyanánt tartásatok; másikat a plébánostok kezébe adjátok, melyből mind predikációban, mind predikáción kívül benneteket gyakorta taníthasson stb. A kegyelmes ur Isten, eleiteknek régi igaz katholicus római, pápista és keresztyén hite mellett tartson és éltesen benneteket egészségben, egyességben s békességben, édes fiam bátoiak! Irtam jóakaró földes uratok Veresmarti Mihály.

Az intő és tanítóleveleknek azonban nem lett meg a kívánt hatása, mert a bátoiak megmaradtak az elfogadott evangéliumi vallás mellett s a ref. egyház fennállott egészen a török uralom végeig; a mikor a vereség miatt bőszült töröknek nagyon utjában eső város ref. lakosai elszéledtek s csakis 1709-ben kezdtek itt reformátusok megtelepedni, kik azonban 1714-ben csak mester tartására nyertek engedélyt. Később lelkipásztort is tartottak, de 1730 után attól ismét el lettek tiltva, minélfogva az 1736-ban Sárkeresztúron tartott presbyterialis sessió ezt határozta: „de afflictio ecclesiae Szekszárdiensi et Bataiensi, necnon statu Szent-Márton-Kataiensi, generosus Dns Agens Viennensis per literas admonendus“. Majd az 1737. márcz. 13-iki szigetszentmiklósi Session végeztetik, hogy: Szekszárdiensi et Báthaiensi ecclesiae, in defectu Ministri et cultus prohibiti seu inibiti, consolanda“. A teljes vigasztalás azonban csak 1787-ben jött meg számukra, a mikor ismét anyaegyházzá alakulhattak.“

not az a kis darab földecske, mint amennyi adót egy év alatt kell miatta fizetni.

Már most könnyen kiszámítható, hogy évente hány napig kell napszámba járnunk, fát vágnunk, vagy kubikolunk csak azért, hogy adótartozás címén kis viskónk dobra ne legyen verve.

11. Az előbbi pontban bátrak voltunk felemlíteni, hogy a 16 éves családtagok után is meg vagyunk adóztatva.

Pedig mily nagy adó már az is, ha az a szegény szülő két keze munkájával, telve nélkülözésekkel s az aggódalmak lelki kinjaitól gyötörtetve felneveli gyermekét, hogy annak idejében, mikor a kenyér keresés nagy munkájában segítségül használhatná, — odaadja az imádott hazának véradóul!

A szomszédos „Sárköz“-ben szerintünk nemcsak bűnös lelkiismeretlenségéből, de elég ostoba számításból is az egy gyermek rendszere divik.

Ez átkos szokás pár év óta községünkben is terjed. Anyakönyvi hivatalunk igazolhatja, hogy a születések száma nemcsak fogy, de már is kisebb, mint a halálozás eseteinek száma. S miért van ez?

Azért, mert a nyomorral küzdő családok — bár helytelenül — a gyermeket Isten áldása helyett Isten csapásának, nyomoruságos helyzetüknek előmozdítójául tekintik. S ha a dolog mélyébe tekintünk, látva azt az elkéseredett küzdelmet, mit a megélhetésért kell szünet nélkül vívnunk, ne is csodálkozzék rajta senki.

Valamint azon sem lehet megütközni, ha a munkás osztály éjjel-nappal s minden időben dolgozva a legegyszerűbb életmódjához szükségelteteket sem tudván maga s családja számára előteremteni s lopni nem akarván, községről-községre megy megélhetést keresni s ha ezekben sem sikerül — bizányára rettenetes lelki kinok közt — hazát is cserél.

Az elmúlt évben községünkben 12 család költözött el, mert nem tudták magukat fentartani. Ezen 12 család közül egy, tiszta magyar család Németországban telepedett le.

Nem a hazafiatlanság, de a kenyér hiánya készítette őket végzetes lépésekre s félő, hogy a vármegyénkben óriási mértékben fellépett kivándorlási láz községünk munkásaira is átragad s kétségbeesetten nyomoruságos helyzetükben csatlakoznak azon ezrekhez, kik csak az elmúlt hónapban léptek át az ország határát.

Azokat a kivándorlás lelketlen ügynökeinek csábító szavai; de a mi munkaszerető, becsületes magyar népünket az alacsony munkabér, a föld és munkahiány, az elviselhetetlenül súlyos, adóteher s az élelmi szerek drágasága, egyszóval a nyomor, a megélhetés eszközeinek hiányai kényszerítik az édes haza földjének elhagyására.

Tekintetes Képviselőtestület!

A fentiekben teljes bizalommal s a legnagyobb őszinteséggel, semmit sem tuozva vázoltuk száználmas helyzetünket, ami — ha nem lesz segítve rajtunk — a közel jövőben csak rosszabbra fordul.

Ime Pörbölly és Rezt pusztákat már most fásítják, erdősítik; így hát a jövő gazdasági évben elveszítjük azt a területet is, ahol eddig — bár súlyos feltételek mellett — feles és harmados földet kaptunk. Ezen tudatban s népünknek a földhöz való ragaszkodását ismerve, *Furkó pusztán hajlandók ugyan földet adni, de most már nem is harmados, de negyedes munkára.*

Mindezekből csak a vak nem látja, hogy a magunk s családunk sorsa napról-napra aggasztóbb.

De mi nem csüggedünk, sőt bizunk elviselhetlen sorsunk javulásában.

Istenben való erős hitünk s egy édes remény, a Tekintetes Képviselőtestület jóindulatába helyezett bizalmunk az, mi a kétségbeeséstől megóv bennünket.

Hogy reményeinkben nem fogunk csalódni, annál is erősebben hisszük, mert nemcsak, hogy lehetetlenséget, de még csak anyagi áldozatot sem kérünk a Tekintetes Képviselőtestülettől, hanem tisztán csak egy kis jóakaratot.

A nagyméltóságú vallás és közoktatás-

ügyi m. kir. miniszterium kezelése alatt levő Teresianumi alapítványi uradalomnak egy kis részét képezi a mi községünk határában levő, 1200 holdnyi Furkó-pusztá, melyet az uradalom haszonbérbe adott, mert az uradalom többi birtokától annyira félreesik, hogy házilag kezelnie nem érdemes.

A nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium a kezelése alatt álló alapítványi birtokokból egyes helyeken, így vármegyénkben is, több pusztát adott el parcellázás végett.

Bizonyára nem esnék nehézségbe Furkó pusztá megvétele sem s erősen hisszük, hogy a magyar munkás nép érdekeit szíven viselő nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur megfelelő vételárért parcellázás céljaira át is fogja engedni.

Mi, szegény munkás emberek azonban e pusztá megvételéhez szükséges nagy összegű pénzt nem teremthetjük elő. Reményünk sem lehet ily nagyösszegű hitelhez, azért a legalázatosabban kérjük a Tekintetes Képviselőtestületet, hogy Furkó pusztát a magas miniszteriumtól megvásárolni s azt községünk azon lakosai közt, kiknek családtagjaikkal együtt földbirtokuk 6 kat. holdon alul van, — 20 évi részletfizetés kötelezettsége mellett parcellázatni kegyeskedjék.

Kik egyébiránt a magunk s családunk sorsát a Tekintetes Képviselőtestület nagyrabecsült jóindulatába ajánlva, vagyunk a Tekintetes Képviselőtestületnek

Bátán, 1905. évi május hó 28 án

alázatos szolgálai:
413 aláírás.

Eddig tart a beadvány. Egy darab élet. A nyomoruság hű fotográfija, Egész kis tanulmány a szociális kérdéssel foglalkozóknak. Lehetetlen, hogy a ki elolvassa meg ne értené ennek a történelmi multtal bíró község szegény lakóinak feljajdulását, — panaszkodás igaz voltát.

Báta község képviselő testülete is, a melyben mégis csak a vagyonosabb osztály dominál, a legmelegebb szimpáthiáját mutatta az ügy iránt s már a június 1-ei gyűlésén foglalkozott a kérvénnyel.

Az előadó jegyző a folyamodók kérelmét a képviselőtestületnek „legmelegebb és leghathatósabb pártfogásába ajánlta, mert a kérvényben felsorolt 11 indok mind való és eléggé nyomos arra, hogy a kérelem kedvező elintézése kérdésében döntő súlylyal birjon és mert „Furkó“ pusztá parcellázás esetében alkalmas eszköz lenne a földbirtoknak a lakosság közti arányosabb megosztásának biztosítására és az ehhez fűződő fontos és jelentékeny gazdasági és szociális érdek kielégítésére“ s a következő határozati javaslatát ajánlta elfogadásra:

„A képviselőtestület folyamodók kérelmét indokainál fogva egész terjedelmében magáévá teszi és erkölcsi kötelességének ismeri minden erejéből törvényes uton és módon odahatni, hogy a bátaszéki teréz. alapv. uradalom tulajdonát képező, a bátai határban fekvő u. n. „Furkó“ pusztá feldarabolás céljából megszereztesse, a feldarabolás útján létrejött földrésztetek vételében csak azok a bátai lakosok vehessenek részt, kiknek évi jövedelme egy 6 kat. holdnyi birtok átlagos évi jövedelménél nem nagyobb.

Pontos összeírás alapján statisztikai kimutatás készitendő arról, hogy a báti földbirtok családonkint hogyan oszlik meg és megállapítandó családonként azoknak a száma is, kiknek birtokuk nincsen.

Tekintve a birtokfeldarabolás igazságos keresztülvitelénél figyelembe veendő sokféle körülményre, a felmérés, vázrajz, feldarabolási terv készítésére és a szerződésben felveendő feltételekre és pontokra nézve uta-

sítás kérendő a nm. m. kir. földmivelésügyi miniszteriumtól azon indokból, hogy a szerződő felek mindegyikének érdeke biztosítva legyen.

A község intézze és vezesse „Furkó“ pusztá megvétele érdekében az egész eljárást, előlegezze — a vételár kivételével — a felmerülő költségeket, melyeknek visszatérítését, abban az esetben, ha sikerül a pusztá vétel, a kötendő szerződésben kell biztosítani, és vállaljon erkölcsi felelősséget azért, hogy a birtok feldaraboláshoz fűződő nagy gazdasági és társadalmi érdek minden irányban és az adott viszonyok arányában teljes mértékben kielégítést nyerjen.

Válasszon a képviselőtestület egy több tagu bizottságot, melynek feladata leend a földbirtoknak családonkinti megosztását kitüntető statisztikai adatokhoz szükséges anyagok összeírása, rendezése és feldolgozása.

A képviselő testület aztán egyhangu határozattal el is fogadta a javaslatot s bizottságot küldött ki a statisztikai adatok összeszedésére és feldolgozására.

Ezekből az adatokból vettük a legelől közölt szomorú statisztikát. S azóta talán már a kérvény is ott fekszik a közoktatásügyi miniszter asztalán, hogy a parcellázást engedélyezze.

A szegény nép pedig várja, várja a földet, a kenyeret, lesz-e azonban kérvényezésének eredménye, az ég tudja, a dolgot ugyanis az komplikálja leginkább, hogy a megszerezni kívánt terület, a Terezanumé, tehát *katonai* célokra szolgáló alapítvány.

A mi ezivil felfogásunk szerint ugyan teljesen mindegy, ha a birtokért nyerendő készpénz kamatából neveltetik is a növendékeket, nem a föld közvetlen jövedelméből.

Lehet azonban, hogy odafenn másképp vélekednek.

Ezért kell ennek a szegény népnek kétségtelen igazáért, minden eszközzel, minden befolyással sikraszállani.

A mult héten 4 terezanumi alapítványi helyet töltött be a király; e célra jövőre is megmaradna a pusztá lefizetett vételárának a kamata, de legyen inkább kevesebb tiz, husz katonával, *magasabb államérdek 2500—2600 magyar embernek jóléte, boldogulása a végpusztulástól való megmentése.*

Ezért kérve kérünk mindenkit, ha képviselő, ha alispán, ha miniszter, vegye pártfogásába ennek a folyamodó 413 embernek igazságos ügyét. Kérve kérjük különösen éppen most távozni készülő főispánunk ő nagyméltóságát: tegye még emlékezetesebbé 20 éven felüli köztünk működését, érvényesítse nagy befolyását e szegény, földhöz ragadt emberek érdekében. Felemelőbb öntudattal nem hagyhatja ott magas állását, mintha 2600 kenyérgondokkal küzdő embert — visszaadja őket — önmaguknak s dolgos kezüket a magyar hazának...

B.

A polgármester beköszöntője.

Megvan a rendezett tanács, megvan a polgármester. Sokan vegyes érzelmekkel fogadják az új alakulást, de kár az eseményeknek elébe vágni; a jövő majd megmutatja kinek van igaza. Adja Isten, hogy a kételkedők csalódjanak, s adja Isten, hogy Szekszárd város kifejlődjék és fölvirágozzék.

A megválasztott polgármester tehetségében azonban alig kételkedik valaki, s mindenki meg van győződve, hogy akarattal sokat tud cselekedni. Megválasztása alkalmával történt nyilatkozata szintén arról tanuskodik, hogy okos ember áll a város ügyeinek élén, mégis ez a nyilatkozat, a mely programbeszéd jellegével is bír, a kételkedőket nem elégíti ki teljesen.

Azt mondják a kételkedők, hogy a program nagyon általános keretben mozog, s tulajdonképen csak egy esetben ilt határozott alakot, mikor ugyanis arról van szó, hogy a haladás böles mérsékletet kíván. Ez csakugyan igaz, és helyes elv. Elhamarkodni semmit sem szabad, mert a megdondolatan cselekvés kiszámíthatatlan károkat okoz, a mire a szegény városnak nincs semmi szükség. De nem lehetünk egy véleményen a kételkedőkkel, mikor a böles mérsékletet úgy magyarázzák, hogy marad minden a régiiben.

A polgármester nyilatkozata egészen határozott, mikor kijelenti, hogy azért lettünk várossá, hogy a városi feladatok teljesítésére alkalmassá váljunk, hogy feloldjuk a lekötött és sokszor lealázó helyzetnek sorvasztó bilincseit s kibontsuk a haladás szárnyait, melyek segítségével a városi polgárok szabadságát, anyagi és szellemi jólétét biztosítható intézmények létesíthetők legyenek.

Ez egészen határozott beszéd, ehhez a részhez nem fér semmi kétség. Csakhogy azt vártuk volna, hogy a programbeszéd nem marad továbbra is általánosságokban, hanem részletesebben, legalább nagy körvonalakban megjelölje volna azokat a módokat, amelyek a haladást valósággal biztosítják.

De ilyenről nincsen szó a beszédben, s a kételkedők nem alap nélkül csóválják fejüket. A beszéd ugyanis két általános állításra szorítkozik. Az egyik az, hogy új jövedelmi forrásokat kell nyitni, hogy a város anyagi boldogulása lehetővé váljék, a másik pedig abban kulminál, hogy a közműveltséget, a kultúrát kell fejleszteni.

Az első állítást határozottan helyeselni kell, de az ember szeretné tudni, melyek azok az új jövedelmi források, a melyek hivatják a város anyagi boldogulását előmozdítani. Kétségkívül a polgármester illetékes az irány megjelölésére, s ezt a közönség tőle is várja. De a közönség arra is kíváncsi, hogy milyen módon nyitnak meg az új jövedelmi források. Vajjon a vasut első rendűvé tétele és egyéb közlekedési eszközök létesítésével, telepítéssel, a kereskedés emelésével, az ipar pártolásával, vagy valami más egyébvel fog-e a nemes cél elértetni? Ez irányban a polgármester beszédje nem ad fölvilágosítást, pedig ez volna a legérdekesebb, és kétségkívül ezt szeretné mindenki leginkább tudni.

A városok másik fő feladatát a kultúrának és művelődésnek fejlesztésében látja a polgármester. Ez is csak általánosságban van mondva, de lehet Szekszárdra is érteni a nyilatkozatot, ha az ember épen úgy akarja, de valószínű is, hogy Szekszárdra kell érteni a vonatkozást. De itt sincs megmondva, miben fog állani ez a fejlesztés. Szekszárdon hála Istennek elég művelődési intézet van, az iskolák meglehetősen számuak, az intelligencia bizonyára van olyan, mint bármely más hasonló városban, a parasztság értelmi színvonala kiállja a versenyt bármely más város parasztságával. Legfőleg a tulajdonképeni polgárság, az iparos osztály színvonalának emeléséről lehet beszélni, de ez is okvetlenül bekövetkezik, mihelyt mód nyújtatik az anyagi gyarapodásra. De épen ezt jó volna tudni, milyen módok vétettek tervbe, hogy ez megvalósulhasson.

De nagyon igazza van a polgármesteri nyilatkozatnak abban, hogy az általánosságban megjelölt feladatok gyakorlati megvalósítására nem elég egy ember jóakaratu buzgalma és igyekezete, hanem az egész közönség, főleg pedig a képviselőtestület támogatására van szükség. Csakhogy a közönségnek, a képviselőtestületnek is irányt kell szabni, eszméket kell fölvetni; noha az is helyes, ha a képviselőtestület pendíti meg

az eszméket és erős kitartással keresztül is viszi azokat. Annyi azonban bizonyos, hogy csak a kölcsönös jóakaratu, az egy cél felé haladás biztosíthatja a sikert.

Remélhetőleg ez meg is lesz. Sorainkat egyébként nem azért irtuk, hogy akadékoskodjunk, vagy zavart csináljunk, de mi is szeretnénk hozzájárulni annyira, amennyire tehetségünk tőlük. hogy a város ügye gyarapodjék, s mindenek fölött kívánatosnak tartjuk, hogy a közönség érdeklődését a város ügyei iránt lehetőleg fölkeltsük és ébren tartsuk.

Deputáció a kereskedelemügyi miniszternél.

Tolnavármegye ma küldöttségileg jelenik meg a kereskedelemügyi miniszternél, hogy a szekszárdi vasut botránys állapotának mielőbbi megszüntetését kérelmezze.

Lapunk előző számaiban eléggé részleteztük a tarthatatlan állapotot, sőt 12-ik számunkban egyenesen reámutattunk, hogy a közönség kényelmi igényei csak úgy lesznek kielégíthetők, ha a 4—15 perces megállásokat megrövidítik s a 30 kilométeresnek hirdett órai sebesség helyett nem 18—20 kilométer sebességet fejtenek ki kávédarálónkkal, de ha igazi és nem *teherszállítással* súlyosított személyvonatot alkalmaznak, továbbá ha Rétszilast teszik meg Sárbogárd helyett csatlakozási pontnak. Ugyanekkor egy deputáció küldését is sürgettük.

Örömmel konstataljuk, hogy azóta a dolog megérett. Társadalmi uton, *Simontsits* Elemér vármegyei főjegyző kezdeményezésére a vármegye birtokos uraiból s az ügy iránt érdeklődőkből összeverődött az óhajtott bizottság is, hogy Tolnavármegye egyik legéletbevágóbb érdekeért bizonyára hathatós befolyásával sikra szálljon.

A bizottságot — főispánunk akadályoztatása miatt *Bartal* Béla nagybirtokos, kiváló közgazdasági író vezeti. Tagjai lesznek: *Bezerédj* Andor, báró *Schell* József, *Csapó* Vilmos, *Sztankovánszky* János kir. kamarások, *Bernrieder* József, *Sass* László földbirtokosok, esetleg *Bezerédj* Pál főrendiházi tag, továbbá *Bajó* Pál központi fűszol-gabiró, dr. *Leopold* Kornél ügyvéd, végül a szekszárdi intelligenciából és a községek előjáróiból önként jelentkezők. Szekszárd város polgármestere azért mondott le, mert rendőrkapitány nem léteben, ő most itt a városnál az egyedüli rendelkező tisztviselő.

A deputáció memorandumot nyújt át a miniszternek, a melyet dr. *Leopold* Kornél ügyvéd fogalmazott.

Sajnáljuk, hogy nagy terjedelme miatt technikai okokból nem közölhetjük a szépen kidolgozott memorandum teljes szövegét.

Tárgyilagossággal ismerteti ez egész vasuti ügyünket, 1883. év óta, amikor a szekszárd—rétszilasi vasutat megnyitották. Utal a forgalmi gyarapodás mellett is megmaradt kezdetleges állapotokra Szekszárdnak Budapesttel, Péccsel, Fiumével, Dombóvárral, Gyönkkel, Tamással való botránys összeköttetésére, ami nemcsak a közönségre bosszantó de gazdasági'ag is fellelte káros Szekszárd városon kívül Tolna, Mőzs, Harez, Agárd, Fadd, Kölesd, Nagy-Dorogh, Kajdaes, Györköny, Sárszentlőrincz, Pálfa, Bataaszék, Bata, Alsó-nyék, Pilis, Ócsény és Dees községekre, s emellett a legbelterjesebb gazdálkodást folytató uradalmakra, amelyek közül legközelebb érintve vannak:

A *bataaszéki tereziánusi m. kir. közalapítványi uradalom* Bataaszék, Ujberek, Pörböl, Nyék, Betekints, Leperd és Orbópusztákkal.

A *szekszárdi közalapítványi gazdasági felügyelőség* alá tartozó Ózsák, József, Janya és Palánk-puszták.

Báró *Drasche Rikárd tolnai uradalmi* Kajmád, Fácánkert, Rudolfmajor, Vajka-pusztákkal.

Gr. *Széchenyi* Sándor főispán v. b. t. nagydorogi uradalma.

Gr. *Benyovszky* Rezső országgyűlési képviselő tengeliczi uradalma.

Bezerédj Pál főrendiházi tag, nagybirtokos hidjai uradalma.

Bartal Béla kamarás, nagybirtokos faddi uradalma.

Csapó Vilmos kamarás, nagybirtokos tengeliczi uradalma.

Bezerédj Andor kamarás, nagybirtokos Jegenyés pusztai uradalma.

Báró *Jeszenszky* József nagybirtokos hidvégi uradalma.

Jankovics-Bésán József nagybirtokos apáthi-i uradalma.

Bernrieder József nagybirtokos közép-hidvégi uradalma.

Stankovánszky János kamarás, nagybirtokos kajdaci uradalma.

Perczel Lajos nagybirtokos kajdaci uradalma

Báró *Schell* József nagybirtokos katalin-pusztai uradalma.

Br. *Jeszenszky* Jánosné nagybirtokos kölesdi uradalma.

Sass László nagybirtokos borjádi uradalma.

Gróf *Festetich* Mária és társai faddi uradalma stb. stb.

Ezen közel százezer holdat kitevő, mintaszerű berendezéssel bíró, *gabona, takarmány, tej, vaj, szőlő, bor, gyümölcs, állat és egyéb szállítások* által nap-nap után a vasuti forgalomra utalt nagy uradalmakon kívül a *kis- és középirtokosok, kis- és nagybirtokosok* egész sokasága van legvitálisabb érdekeiben ehhez a szárnyvonalhoz kapcsolva.

Szerencsétlen vasutunk csiga lassúságának s kritikán alóli összeköttetésnek tulajdonítható továbbá, hogy a közvetítő kereskedelem nem képes nagyobb arányokat ölteni, hogy *terményeink leginkább csak a helyi kereskedelem szűk keretei közt találnak elhelyezést*. Pedig a *helyi kereskedelem nem képes az itteni termelést megközelítőleg sem feldolgozni*.

Innen van az, hogy főleg a *finomabb hegyi borokat termelő bortermelőink pin-czéiben eladatlanul hever a filokszeravész* leküzdésével, óriási anyagi áldozatok árán produkált termés, mert a fővárosi és külföldi nagykereskedő, ki manapság gyorsan és kényelmesen szokott és szeret utazni, *nem keresi fel vidékünket, nem akarván magát a bonyodalmas, fárasztó és időrabló utazás kellemetlenségeinek kitenni*.

A memorandum végül a következő konklúzióra jut:

Műszaki szempontból semmi komolyabb akadálya nincsen annak, hogy a szekszárd—sárbogárdi vonalon az *eddiggi menetsebesség 40—45 kilométernyi óránkénti sebességre emeltesék fel*, miáltal a 65 km. kiterjedésű pályán egy és esetleg 1½ órai időmegtakarítás volna elérhető.

Nagyban hozzá járulna még az ut megrövidítéséhez és az időnyereséghez, ha a fővonalhoz való *csatlakozási és átszállási állomásul Sárbogárd helyett Rétszilasi állomás rendeztetnék be*, mert ez esetben utazó közönségünk már *Rétszilason szállhatna át a fővonalra és így a Rétszilastól Sárbogárdig eddig 22 percznyi időt igénybe vevő utat a rajta közlekedő gyorsvonatokkal 6—7 percz alatt lehetne megtenni, sőt megszűnnék egyuttal az az abnormális helyzet is, hogy a Dombóvár—Pécs—Fiume vagyis a Sárbogárdtól lefelé menő irányban ezentul nem lenne kénytelen előbb Rétszilasról Sáraogárdra utazni és onnét ismét vissza Rétszilásra ugyanazt az utat megtenni, ami szintén tetemes időmegtakarítást jelent*.

Nagyméltóságú miniszter Ur!

Nem vagyunk sem szerénytelenek, sem türelmetlenek, amidőn látva más városoknak és vidékeknek, melyek kulturális és gazdasági tekintetben messze mögöttünk maradnak, a gyors és kényelmes vasuti összeköttetés áldásából származó hatalmas föllendülését, mi 20 évnél hosszabb várakozás után, vasuti forgalmunk terén önhibánkon kívül *uralkodó stagnálás, pangás és elmaradottság némi orvoslására* csupán annyit kérünk Nagyméltóságodtól, hogy a jelenlegi valóban *tartóhatatlan állapotoknak mihamarább való*

megszüntetésével az óriási teher és személyforgalommal bíró szekszárd—sárbogárdi vonalon az eddigi kíméletlen lassúság helyett — mely a 65 kilométernyi utat most teljes 3 és 4 órai időtartam alatt teszi csak meg, — a pályatest által megengedett óránkénti 40—45 kilométernyi sebességet engedélyezni, továbbá a távolabb eső Sárbogárd helyett a közelebbi Rétszilas állomást a fővonathoz való csatlakozási és átszállási állomásul kijelölni, az éjjeli vonatokhoz Budapestről Szekszárdra és vissza legalább egyetlen közvetlen vasúti kocsinak csatolását, ha már közvetlen vonatok nem kaphatunk és a fumei gyorsvonatokhoz közvetlen összeköttetést biztosító menetrend változtatást, vagy e célból egy külön személyvonat beállítását elrendelni méltóztassék.

Szekszárd, 1905. szept. hó 9-én.

Hazaifias tisztelettel

(Következnek az aláírások.)

Kívánjuk, hogy a megindult nagyarányú mozgalomnak sikere legyen. S félig-meddig meg is vagyunk győződve, hogy az így leplezetlenül feltárt tarthatatlan állapot orvoslását tovább halogatni egyáltalán nem lehet már, mert egy egész vidék közvéleményének nyomós érvei előtt végre is meg kell hajolnia az eddig tapasztalt határozottan rosszakaratú, makacs — negacionak.

Tolnavármegye nagy, fontos, életbevágó érdekeit képviseli a most összehozott bizottság, így igazán nem értjük azokat, kik csupán politikai elveikre való tekintetből tartják magukat távol az üdvös mozgalmól.

A községi jegyzők nyugdíja.

A községi jegyzők fizetését — úgy, ahogy — rendezte a törvényhozás. Rászolgáltak. Sokoldalubb teendőt senki nem végez, mint ők. Község, állam, magánosok a jegyzőt rántják minduntalan elő, lázas munka — kipkedés-kapkodás az ő egész életük s valaki kiszámította, hogy ha minden reájuk kényszerített teendőt elvégezhethének, éppen két emberélet kellene hozzá. Méltányos dolog tehát, hogy az állam gondoskodott róluk. — A gondoskodás azonban egyoldalú. Mit ér az, hogy a jegyzői fizetés kiegészítést nyert, ha a család jövőjéért való gond, még mindig kikandikál a tintatartó sötét üregéből, s lenyűgözi, s földhöz rögzíti a dolgos lélek szárnyát. — Nyugdíj ügyük rendezve nincs, amennyiben új fizetésükkel nem áll arányban régi nyugdíj alapjuk csekély volta. Ez készlet most tevékenységre a jegyzői egyesület derék elnökét, *Kerbolt István* regölyi jegyzőt. Alább közöljük beadványát, amelyet Tolnavármegye alispánjához intézett a jegyzők nyugdíjalapjának arányos növelése végett. — Semmi kétségünk, hogy a vármegye vezetői be ne látnák a jegyzők méltányos kérésének jogos voltát, így felesleges a benyújtott kérvényhez minden további ajánlás, közöljük úgy, ahogy kaptuk:

Nagyságos Alispán Ur!

Azon, már valóban égető szükségét enyhítő törvényhozási intézkedés következtében, miszerint az 1904. évi január hó 1-e előtti időben már szolgált azon községi, kör- és segédjegyzők is, kiknek évi javadalmazása az 1904. évi XI. t.-cikkkel megállapított 1600 kor., illetőleg 1000 kor. évi fizetést nem érte el, a hivatkozott törvény alapján 1904. évi január hó 1-ső napjától, az ezen időpont után választottak pedig a megválasztásuk napjától kezdve, kivétel nélkül

legalább 1600 kor., illetve 1000 kor. a nyugdíjba is beszámítható fizetést élveznek, — a vármegyénk tekintetes törvényhatósági bizottságának atyai gondoskodása folytán létesített községi jegyzői nyugdíjalap a jövőben és már a jelen időponttól kezdve fokozottabb mérvben fog igénybe vétetni: aggodalom kél mindnyájunk szívében az iránt, hogy a bár szerény, de mégis sok özvegynek, árvának a könnyeit felszárítani alkalmas nyugdíjalapunk a fizetésrendezés folytán reá háruló nagyobb terhet elviselni nem lesz képes más-különb, ha csak Nagyságod azt atyai különös pártfogása alá nem veszi és a tekintetes törvényhatósági bizottságnak oly rendelkezés megtételét nem javasolja, mely nyugdíjalapunkat minden jogosult igényteljes kielégítésére képessé teszi és magát az alapot a legkisebb megrendüléstől is megóvjá.

A községi és körjegyzők nyugdíjalapjára háruló ezen fokozottabb terhet már maga a Nagyméltóságú m. kir. Miniszterelnök ur is látta és miután a jegyzők nyugdíja tekintetében a törvény az eddigi helyzeten mit sem változtatott, mint belügyminiszter a 77500/1904. szám alatt kibocsátott rendelkezéssel a törvényhatóságokat arra figyelmeztette, hogy az illetmények javításával emelkedő nyugdíjak kellő fedezéséről gondoskodják.

Mindazáltal az említett rendeletben kimondotta a belügyminiszter ur azt is, hogy a törvényhatóságok ez irányban hozandó határozatait befolyásolni nem kívánja, de viszont buzdítólag mutatott rá arra a törvényhatósági rendelkezésre, melylyel a nyugdíjalap gyarapítható, szilárdabbá és a fokozottabb igények teljes kielégítésére képessé tehető lenne.

Ily rendelkezésnek látná és örömmel üdvözlőné Belügyminiszter ur Ónagyméltósága azt, ha a törvényhatóság az 1904. évi X. t.-cz. által felszabadult vármegyei alapok és vármegyei pótdadók egy részét a jegyzői nyugdíjalap rendezésére, gyarapítására fordítaná.

Tolnavármegye községi és körjegyzőinek soha sem volt okuk panasza és ezuttal sem a panasz hangján szólnak Nagyságodhoz, hanem a legnagyobb tisztelettel és hálás elismeréssel mutatnak rá az előálló szükségre és az ennek megszüntetésére alkalmas rendelkezésre és általam, mint a megyei községi és körjegyzők egyesületének elnöke által terjesztik elő azon alázatos kérelmüket, miszerint:

Kegyeskedjék a törvényhatósági bizottságnak javaslatot tenni arra nézve, hogy a vármegyei tisztviselők illetményeinek az 1904. évi X. t.-cz. által történt rendezése folytán felszabadult vármegyei alapok és pótdadók egy részét a jegyzői nyugdíjalap gyarapítására, illetőleg a folyó terhek fedezésére fordíttatni méltóztassék.

Teljes bizalmunkat helyeztük ez ügyben is Nagyságos Alispán urba, mert meg vagyunk győződve arról, hogy valamint eddig is pártfogója volt ügyünknek, úgy ezután is megtartja számunkra nemes szívének jóságát és ebből kifolyólag nyugdíjalapunktól atyai gondoskodását egy pillanatra sem fogja megvonni.

Mély tisztelettel maradván

Nagyságos Alispán Urnak

Regölyön, 1905. évi augusztus 30-án

alázatos szolgája

Kerbolt István
egyleti elnök.

HIREK.

— **A szekszárdi törvényszék új elnöke.** A szekszárdi kir. törvényszék új elnöke *Hazlsinsky Géza* szerdán Szekszárdra érkezett. Csütörtökön teljes tanácsülés volt a kir. törvényszéknél. — A tanácssterembe lépő új elnököt *Agoston István* kir. ítélőtáblai bíró üdvözölte a birói kar nevében, kérve számukra az új elnök jóindulatát s biztosítva viszont a törvényszék biráinak támogatásáról.

Az új elnök megköszönte a szives fogadtatást, kijelentette, hogy érzi, mily nehéz polczra emelte őt a király kegyelme, midőn egy oly magas színvonalu törvényszék élére állította. Hogy tehát ezen magas szinten tarthassa a törvényszék judikaturáját, kéri az összes bírák támogatását. Ezután az elnök az *Agoston István* táblabíró által felolvasott esküt letette, s üdvözölte egyenkint a bírákat. Innen az elnöki hivatalos helyiségbe ment, hol a bírák, jegyzők, ügyszintén a segéd és kezelőszemélyzet tisztelgett. Később *Kis Károly* járásbíró vezetésével a helybeli járásbíró is bemutatkozott az új elnöknek. Az új elnök egyelőre nem vette át hivatalát, minthogy még szabadsága tart.

— **Eskületétel.** Dr. *Selcz József* kuriai bíró a Kurianak *Szabó Miklós* elnöklésével tartott teljes tanácsülésén e hét keddjén tette le a hivatalos esküt.

— **A vármegyei közigazgatási bizottság** szeptember havi ülését e hó 12-én tartja.

— **Adományok a nagyszéchenyi Rákóczi szoborra.** A nagyszéchenyi *Rákóczi* szoborra a Tolnamegyei takarékszövetkezet és hitelbank 20, a Dombovári takarékpénztár pedig 50 koronát adományozott.

— **Ajándék az orvosszövetségnek.** Dr. *Elbogen Fülöp* bonyhádi orvost az Orvos szövetség szekszárdi fiókjá 40 éves orvosi működése alkalmából melegen üdvözölte, ezt meghálálendő, *Elbogen* most 100 koronát ajándékozott az orvos szövetség czéljaira.

— **A pécsi ügyvédi kamara** közhírré teszi, hogy *Szakszon Gyula* dunaföldvári ügyvéd elhalálása folytán az ügyvédek lajstromából törölte s irodája részére gondnokul *Schóber László* dr. dunaföldvári ügyvédet rendelte ki.

— **A kisasszonynapi bucsu.** Régi hagyományos szokáshoz híven ez idén is nagy ünneppel folyt le a szekszárdi kisasszonynapi bucsu. — Helyből s a környékről tömegesen zarándokoltak az ajtatos hívők a remete kápolnához, hol a bucsusok részére mise, majd magyar, német egyházi szónoklat volt. — Az isteni tisztelet után barátságos lakomák voltak a legtöbb családnál, mert ilyenkor alig van ház, a hol a környékből egy két vendég ne lenne. Mivel a kisasszonynapi bucsu éppen péntekre esett — *Waller Antal* pécsi püspöki helynök a szekszárdi miséző lelkészek által már előbb kihirdettette a hiveknek, hogy kisasszonynapra felfüggeszti a bójt s így a kath. hivek ezen a napon huseledeleket is ehetnek.

— **Kossuth-szobor Dombóvárról.** Dombóvárról jelentik, hogy az ott felállítandó Kossuth-szobor ügyében alakult 100-as bizottság a napokban küldte szét a gyűjtőleveket, melyeket az adományokkal együtt legkésőbb október 31-ig kell *Honig János* dr. szoborbizottsági alelnökhöz visszaküldeni. A szoborpályázatot már november második felében kiírják.

— **Halálozások.** Özv. *Spettl Imréné* szül. *Járó Matild*, *Spettl Imre* tamási járási irnok édes anyja, *Spettl Imre* volt tamási postamester özvegye, aug. 29-én elhunyt Budapesten 58 éves korában.

Keul János nagyszékelyi ev. ref. tanító, életének 41-ik évében, szívszélhűtésben hirtelen elhunyt. Sokat tett a magyarosítás ügyének, bár maga is erdélyi, szász származású volt. Az idén is jutalmat kapott Tolnavármegye magyarosítási alapjából. Nagy részvét mellett temették el.

— **A pápa egy magyar iparművésznek.** X. Pius pápa a minap kihallgatáson fogadta *Zsolnay Miklóst*, a világhírű pécsi gyár tulajdonosát és vezetőjét s a kihallgatás végével fényképpel ajándékozta meg. Az óriási fényképre ezeket a sorokat írta rá ő szent-sége sajátkezűleg: *Al Diletto figlio Nicola Zsolnay e a tutti gli egualmente dilette operai della sua Fabbrica impartiamo di cuore l'apostolica Benedizione.* — Pius P. P. X-m. (Apostoli áldásunkat adjuk szívéből, szeretett fiunkra, *Zsolnay Miklósra* és gyárának ugyanugy szeretett munkásaira. — X. Pius.)

— **A mészárosok tulkapásai ellen.** Imár elviselhetlen a drágaság Szekszárdon. Ha így tart, a tisztviselőnek fizetéséből meg-

elni egyáltalán lehetetlen lesz. A piacon oly hallatlan árakat kérnek minden élelmi cikkért, hogy nagy városban, sőt Budapesten is jóval majdnem felényivel olcsóbban juthat hozzá az ember. Az élelmi szerek árának emelkedését látva, a múlt héten a mézárások és hentesek is alaposan hozzáálltak az általános nyomorúság fokozásához. A leveshus árát 60, a tisztítatlan vesepecsenye árát 80 kr-ra emelték fel. A disznóhús ára 76 kr. 1 kiló zsír 96 kr., egy kiló borjúhús 80 kr., 1 frt, 1 frt 05 kr. — Ez az indokolatlan uzsora aztán mégis megmozdította az itteni, igazán nagy türelmű közönséget, sőt magát Szekszárd város hatóságát is. *Legilletékesebb helyről nyert információk szerint, ha mézárásaink és hentesaink az indokolatlanul magas árakat le nem szállítják: Szekszárd város jövő hó 1-én, esetleg előbb is 2 állandó mézárásukat fog felállítani, ezáltal akarván elejét venni a közönség további megsarcolásának.*

— **Az általános választói jog ligájának naggyűlése.** Az általános választói jog ligája, mely a szabad gondolkodók egyesülete, a társadalom tudományi társaság kezdeményezett szeptember 10-én Budapesten nagy gyűlést tart, amelyen *Lechner Ödön* műépítész elnököl. A gyűlés szónokai lesznek: *Barabás Béla, Herczeg Ferenc, Simontsits Elemér, Tolnavármegye főjegyzője, Dési Géza* szabadelpárti képviselő és *Meray Horváth Károly* mérnök író. *Simontsits Elemér* főjegyzője azonban ahhoz a feltételhez köti felszólalását, ha a liga elfogadja az értelmiségi censzust, vagyis az írás és olvasás tudásához köti a szavazati jogosultságot. A gyűlés iránt nagy az érdeklődés. Megyénkből is többen résztvesznek benne.

— **Kiállított kép.** *Etl* Crescencia urhölgy, *Etl* József mérnök szép tehetségű leánya érdekes festményt állított ki a *Pirnitzer*-féle üzlet kirakatában, a szekszárdi művészet ugyszólván, állandó műcsarnokában. A kép egy napernyő alatt festegető hölgyet ábrázol. Bár itt-ott szembeötlenek a festménynek hibái is, mégis elég érdekes látványos és szép tanúságot tesz festője kétségtelenül nagy haladásáról s egyre fejlődő tehetségéről.

— **Nem lesz ellenőrzési szemle.** Bihar honvédelmi miniszter az ellenőrzési szemlék elmaradására vonatkozólag a következő rendeletet intézte Tolnavármegye törvényhatóságához. „Megfelelő további sürgős intézkedés végett értesitem Tolnavármegye törvényhatóságát, hogy a közös hadsereg nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi, a cs. és kir. közös hadügyminiszter ural egyetértőleg hozott határozat folytán, a m. k. honvédség nem tényleges állományu legénységének ellenőrzési szemléi és a népfelkelési időszaki jelentkezései pedig a jelen rendeletet alapján a folyó évben nem tartandók meg. A tisztí jelentkezések azonban az eddigi módon teljesítendők.

Budapest, 1905. szeptember 1.

Bihar,

honvédelmi miniszter.*

— **Halálozás.** Kaposvárót élénk részvétet kelt *Tarcsay* Károly halála, aki ezelőtt 43 évvel a soproni törvényszéktől, mint ünnök került a kaposvári megyei törvényszékhez és öt évvel ezelőtt ítélőtáblai bírói címmel vonult nyugalmába. 71 évet élt. Özvegye és két fia, valamint ezeknek családja gyászolja a rokonszenves öreg urat. Egyik fia *Tarcsay* Gyula járásbíró, régebben a szekszárdi kir. törvényszéknél volt jegyző.

— **Értékes ajándék.** *Holub* Jánosné urnő egy rendkívül szép misemondó ruhával és fölszereléssel ajándékozta meg a belvárosi róm. kath. templomot. A misemondó ruha fehér moiré selyemből készült; a himzést, mely tiszta magyar motívum s finoman izléses színezésű, *Holub* Jánosné urnő készítette. A szóban forgó misemondó ruha egyébként már szerepelt a pénteki ünnepi misék alkalmával.

— **Kaszinó estély.** A szekszárdi kaszinó f. hó 7-én tartotta utolsó nyári estélyét. A kedélyes társaság csak a reggeli órákban oszlott szét, jelen voltak *asszonyok*: Antal Pálné, Hoffmann Sándorné, Holub Jánosné,

Janosits Károlyné, Kövessy Ödönné, Dr. Leopold Kornélné, Laskó Gyuláné, Mirth Gyuláné, Mirth Lászlóné, Örfy Lajosné, Orosz Lajosné, Perlaky Józsefné, Sass Lászlóné, Szigeth Nándorné, Tóth Károlyné, *leányok*: Borsódy Terike, Eihard Malvin, Herczeg Mariska, Halász Sárika, Hoffmann Etelka, Orosz Flóra, Nászay Paula, Nászay Gizella, Pazár Ilonka, Somogyi Paula, Tóth Búzsike, Varga Sárika, Urbanics Sárika, Wiegand Hedvig.

— **Szüreti multság.** A szekszárdi róm. kath. olvasóköri folyó évi szeptember hó 17-én vasárnap a kör helyiségeiben, táncszal egybekötött *szüreti multságot* rendez. Belépti-díj: Személyenkint 60 fillér. A szüreti ünnepély kezdete d. u. 4 órakor.

— **A magyar ipar diadala.** Nagy port vert fel annak idején, hogy a lipótvárosi orgonakészítést kire bízzák. Végre is nagy küzdelem után a külföldiekkel szemben a pécsi *Angster* cég kapta meg a munkát, s dicséretére legyen mondva teljesen megfelelt a belé helyezett bizalomnak, s megmutatta, hogy a magyar ipar bátran kiállja a versenyt a külföldivel. Tegnap volt Budapesten az orgona átvétel számos szakértő jelenlétében, a kik kivétel nélkül mindnyájan a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak a nagyszabású orgonáról s tüntető lelkesedéssel üdvözölték a magyar iparnak dicsőséget szerző cégét.

— **Tűz Nagyszokolyban.** Nagyszokolyban szeptember hó 3-án délután 6 óra tájban tűz ütött ki s *Kocsis* József szalmakazla lett a tűz áldozata. Másnap reggel pedig *Meleg* Istvánné háza égett le. Ez utóbbi tüzre vonatkozólag a „Magyarország“ a következő epizódot meséli el:

— *„Katonai tulkapás.* Nagyszokoly községben — ahol ez idő szerint katonaság van beszállásolva — e hó 4-én tűz ütött ki. A katonák tűzriadót fújtak s egy százados parancsnoksága mellett az oltáshoz láttak. A tűz sok kíváncsi embert csalt a színhelyre s a többi közt távolabbról nézte a tüzet *J. S.* joghallgató is Egyszerre hozzálépett a 69-ik ezred egyik közlegénye s így szólt:

— A kapitány ur azt parancsolja, hogy menjen és huzza a fecskendő szivattyuját.
— Csak parancsolja — mondta egykedvűen a megszólított.

A katonaság nem sokat teketóriázott, hanem a következő pillanatban tetteg inzul-tálta a fiatal embert, aki erre viszonozta a tettegességet. A parancsokat osztó százados erre a kezével intett a szivattyúzó katonáknak, akik reávetették magukat a fiatal emberre s ököllel verni kezdték. A százados vidáman nézte egy darabig a jelenetet, majd rászólt a katonáira:

— Most már eleget kapott, hagyjátok békén.

Reméljük, a katonai hatóság megmagyarázza a százados urnak, hogy meddig terjed a hatalma s hatáskörének túllépéseért példásan megfenyíti.

Nem tudjuk, a »Magyarország« honnan vette értesülését, de mi éppen ellenkezőről, a katonaság dicséretes és minden tekintetben tapintatos viselkedéséről vettünk hírt, úgy, hogy az előjáróság indítva érezte magát, hogy elismerését és köszönetét nyilvánítsa az oltásban kiváló sikerrel segédkező katonaságnak. — Nem hiszünk tehát, hogy az első inzultus a katonaság részéről jött volna, de hát ma sokan azt hiszik, hogy büntetlenül lehet piszkálni a hadsereget. Ha tehát valaki keresi, biz el kell tűrnie a kijáró ütlegeket is.

— **Nyakszirt merevedés.** Koppányszántón e hó 2-án agygerinczagy lob betegedési eset fordult elő, *Hangyel* Ignác dr. főorvos a szükséges intézkedéseket megtette, a vármegye alispánja pedig jelentést tett az esetről a m. kir. belügyminiszterhez.

— **Socialista gyűlések.** A socialdemokraták országszerte mozgolódnak. A szekszárdi mintára vármegyénkben is többfelé akartak gyűlést tartani, de Pakson jószántukból álltak el a gyűlés tartásától, mert féltek a keresztény szocialisták ellenmozgalmától, Nakon pedig *Nagy* István főszolgabíró — tekintettel a még mindig izgatott hangulatra — meg sem engedte a népgyűlés tartását.

— **Szőlőtermés eladás.** A vármegyei szőlőtelep körülbelül 30 métermázsa termése folyó hó 14-én délelőtt 9 órakor a szőlészeti és borászati felügyelőség irodahelyiségében nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni. Az árverési feltételek szintén a jelzett hivatalos helyiségben tudhatók meg.

— **Tanítás délután 1 óráig.** A múlt évben kísérletet tettek a szekszárdi állami főgimnáziumban, hogy vajjon a d. u. egy óráig egyhuzamban tartó tanítási mód bevál-e? — Mivel ez bevált, a tanközületi főigazgató most elrendelte, hogy jövőre állandóan így legyen a tanítás. Nagyon kívánatos lenne, ha az összes iskolák és a hivatalok is ehhez alkalmazkodnának. Így bizony meg-esik, hogy ugyanabban a családban háromszor is kell ebédet tálalni a házi asszonynak, a szerint, amint a különböző iskolákba járó növendékek hazaérkeznek, na meg, ahogy a különböző hivatalokban a hivatalos órák végződnek.

— **Házvétel.** A séd mellett levő *Csizmazia* József féle házat árverésen *Strasser* Mór kereskedő vette meg 15600 koronáért.

— **Kocsival a gyalogjárón.** *Ihos* Ferenc decsi lakos múlt hó 30-án Őcsényben jól felöntött a garatra s ilyen állapotban felült a kocsijára s neki hajtattott az Őcsényi vasuti gyalogjárónak s azon végig kocsikázott úgy, hogy a kövezés alatt levő gyalogjártót megromgálta.

— **Mikor a cigányt is meglopják.** *Ignác* Ignác Varsád községhez tartozó rudolf-pusztai cigánynak kunyhójából aug. 23—24-ére virradó éjjel, mikor aludtak 114 korona készpénzt, mely egész nyári keresete volt ellopták. A csendőrség a tolvajt nyomozza.

— **Agyonnyomta a zsák.** *Sáfrán* József Kistengelicz pusztai béres, János nevű 5 éves fia múlt pénteken, a gabonával meg-rakott szekerről, miután egy zsák megcsuszott alatta, leesett. A tele zsák a derekára esett a kis fiúnak a ki pár óra múlva meghalt.

— **A n. érd. közönség** szives figyelmébe ajánljuk *Arva* J. könyvkereskedését, Szekszárdon dr. Hangyel féle házában, hol egy a gimnáziumban, mint a polgári flu- és leány iskolában használandó tankönyvek eredeti bolti áron beszerezhetők. Ugyanott az összes tankönyvekből régi használt könyvek fél áron kaphatók. Iskola fenttartók, gondnokok 10% engedményben részesülnek. Különösen felhívjuk a figyelmét a fenti cégnek mai számunkban megjelent hirdetésére.

— **Meglopott pékmester.** *Hoff* Keresztély felsőreghi pékmester 630 K. készpénzt a lakóház előszobájában elhelyezve levő zárt szekrényből eddig ismeretlen tettes ellopta.

— **Elégett cséplőgép.** *Kispál* Kovács József bücskei lakosnak a bücskei révben elhelyezett gabonája és cséplőgépe a múlt héten elégett. A csendőrség a gyujtogatással a tulajdonost és *B. Monori* István gépészt gyanúsítja, mert a gabona és gép tulajdonosra volt biztosítva és mert *B. Monori* István a gépet őrizte és még sem vette észre a gyujtogatást.

— **Községi lajtos kocsit loptak.** Bata község lajtos kocsija éjszakára az utcán maradt s múlt hó 30-án virradóra a lajtot lerakták az utcára, a kocsit pedig szépen ellopták. A kocsit tolvajokat még eddig nem sikerült kinyomozni.

— **Korcsmai verekedés.** *Spitzer* Lajos bátai lakos korcsmájában *Matkovic* Mihály és *Gyulai* István bátai kovácsok borivásközben összeeszték s boros fejjel egymásra kést rántottak; az előbbinek kezéből a kést a korcsmáros kicsavarta — az utóbbi pedig utóbb magához térve önként eltette kését.

Borszék.

Ha Székelyföldön jársz — fenyvesek aljában —
Hol tündértől népes ragyogó világ van,
Megejt híres vizü Borszéknek forrása,
Mely már Atillát is vendégül traktálta.
Itt pedig Tolnában, bikavér honában,
Borivóktól népes, venyigés világ van,
Melynek lángborából — ha megtelik gyönggyel
A magyar néplelek őseréje tör fel . . .

Csak borszéki vizet igyunk hát ily borral:
Magyar virtust nevel, életkedvet forral . . .

— **Kisasszony napi bicskázás.** Ez a kisasszony nap sem mulhatott el Szekszárdon bicskázás nélkül. Vas Antal pesti illetőségű egyén *Burkovic* Adámot életveszélyesen, *Reiter* Ferenczet könnyebben megszurta az *Ell* házban levő koresmában, hol velük kártya közt összeveszett. Letartóztatták. — *Takács* János szekszárdi legény pedig nyitott bicskával többeket, köztük egy urt embert is megkergetett az utcán. Őt is lecsukták.

VIDÉK.

Dunaföldvár.

József kir. herceg Dunaföldváron. Eseményekben felette gazdag napja volt Dunaföldvár nagyközségnek a f. szeptember 6. és 7-ke. E napokon tartotta ugyanis a m. kir. honvéd lovas hadosztály Dunaföldvár határában folyamátkelesi és ezzel kapcsolatos gyakorlatait.

Már 4-én, a délutáni órákban horgonyt vetettek Dunaföldváron a „Maros“, „Szamos“, „Temes“ és „Körös“ dunai monitorok az „A“ jelzésű kísérőhajóval, Luchich sarhajóhadnagy parancsnoksága alatt.

A hajóhad, mely a Solton összpontosított honvéd lovas hadosztálynak a Dunán való átkelését volt hivatva biztosítani, f. hó 5-én, a hajnali órákban a Solt és a dunaföldvári „Alsó Rév“ között kijelölt átkelő hely alá vonult, hol eddig már a pozsonyi 1. a komáromi 13. és a budapesti 17. utászszázalok az átkelés előmunkálatait végezték. A hidászok ugyanaznap délutánján, 1/2 2 órakor, József kir. herceget, a Solton táborozó 1. honvédszázad ezred parancsnokát, kíséretével, az egész törzstiszti karral és málháikkal pontonokból rögtönzött kompon Dunaföldvárra szállították, hol a népszerű kir. herceget a lakosság lelkes ovációval fogadta, mi a mint látható volt, a kir. herceget mélyen meghatóta. József kir. herceget Dunaföldváron Bille Mihály „Népbank“-i főkönyvelőnél szállásolták el.

Valamivel később érkezett Budapestről automobilon *Lobkowitz* herceg hadtestparancsnok szárnysegédével. Átvéve „Jäger“-féle szálló előtt reá várakozó tisztikartól a jelentést, parancsait kiadni, automobiljával sietve az átkelés helyszínére ment.

Aznap este a főrangú vendégek Ő Fenségével az élükön, a „Stefánia“ kertben gyültek össze vacsorára, hol a késő éjjeli órákig maradtak együtt.

Hatodikán aztán még csak alig pirkadt az ég, mikor az „Alsó rév“-nél reggel 4 órakor a hidászok az első vasmaeskat vetették a hid létesítésére. Páratlan fürgeséggel és vakmerőségig menő ügyességgel rövid 1 1/2 óra alatt derék hidászaink gerendát fektettek az 500 méteres Duna hátán. Folytonos ágyudőrej kísérte munkájukat, — két monitor és az őrnaszád védelmezték az építést két támadó hadihajó ellen. Még nem volt 6 óra, máris jelentették *Lobkovic* herceg hadtestparancsnoknak, hogy a hid készen áll. A jelentés átvétele után *Lobkovic* herceg azonnal elrendelte az átvonulás megkezdését és annak megindítására automobiljával ön-maga is a hidra robogott.

Most kezdődött a legnagyobb szerű látvány. A huszárok, majd a tüzérek hosszú, szinte a végtelenségbe vonuló sora kettős rendben, lovaikat kantáron vezetve lepik el a hidat. Ágyumoraj kíséri léptüket, míg hosszú kigyóvonalban Dunaföldvárra nem érkeznek.

Dél volt már közel, mikor az utolsó málháskocsi is az ezrekre szaporodott nézők szeme láttára elhagyta a hidat.

Az átvonulás befejeztével pár pillanatra öreg Dunánk hullámai ismét járom nélkül folytatták útjukat.

A táviró szolgálatot a korneuburgi vasuti és táviró ezred különítménye végezte, a posta és málháskocsikkal ez volt az utolsó az átvonulásban. Alsó-Révből is ők jelezték távirójukkal, hogy Dunaföldváron *Rózsa* János háza lángokban áll.

Császár Jenő százados 36 emberével tüstént ott is termett a helyszínen s a dunaföldvári derék tüzoltókkal lokalizálta a tüzet.

Az átvonulás Dunaföldváron az esti órákig tartott, minden baléset nélkül.

József kir. herceg az 1. honvéd huszár ezred élén délután már Seregélyesre ért és ott csapatjaival megszállott.

A törzstiszti kar hátramaradt néhány tagja 7-én reggel, a hidászok pedig délután mentek tovább Dunaföldvárról és Soltról vonaton, avagy hajóval állomás helyeikre.

S ezzel véget értek a látványos, szép napok.

Egyletek és társulatok.

Választmányi ülés. A szekszárd-vidéki róm. kath. tanító egyesület e hó 14-én ülést tart a róm. kath. népiskolában, a mikor a közgyűlés tárgysorozatát készítik elő.

TANÜGYI HIREK.

Megüresedett alapítványi helyek. A báró Sina Simon-féle alapítványnál egy 200 koronás hely üresedett meg. Ezen helyért azon tolnavármegyei állami és községi tanítók pályázhatnak, kik aggkor vagy más oknál fogva, de önhibájukon kívül néptanítói tisztük teljesítésére alkalmatlanokká váltak s keresetképtelenek, vagy kik annyi vagyonnal nem bírnak, hogy abból megélhetnének, segélyt nem oly mérvben élveznek, hogy életük fentartására elégséges volna.

Ezen 200 koronát életfogytiglan fogják élvezni. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez címzett s 1 koronás bélyeggel ellátott kérvény november hó 1-ig hozzám terjesztendő be.

A kérvényben közlendő: a tanító életkora, árvainak születési éve és napja, huz-e valamely alaptól segélyt, ha igen, honnét és mennyit, működik-e még tényleg, avagy nyugdíjba van-e, mennyi a nyugdíja, vagyoni állapota milyen, árva családi körülményei milyenek?

Szegénységi bizonyítvány és magaviseletéről szóló igazolvány is melléklendő.

Szekszárd, 1905. szept. 5.

Tihanyi Domokos,
kir. tanfelügyelő

Tanulók száma a szekszárdi tanintézetekben. Megkezdődött a tanév, egy pár utólagosan jelentkező ugyan még bizonyára lesz, de ez a beírás eredményén nem sokat változtat. Eddig a szekszárdi főgimnáziumba összesen 220-an iratkoztak be; a mult tanévben az év végén volt 218 növendék, így az eddigi szaporulat 2. Az I. osztályba van 44; a II. oszt. 32, a III. oszt. 34, IV. oszt. 25, V. oszt. 21, VI. oszt. 26, VII. oszt. 14, VIII. oszt. 24 tanuló. — A polg. fiúiskolában összesen 165 a növendékek száma, a mult tanév végén volt 182.

Eddigi csökkenés 17. Az I. osztályba van 49, a II. oszt. 45, a III. oszt. 20, a IV. oszt. 37, az V. oszt. 10, a VI. oszt. 4 tanuló. — A polgári leányiskolába összesen 165-en iratkoztak be a mult tanév végén volt 178 a tanulók száma. Eddigi csökkenés 13. Az I. oszt. 55, a II. oszt. 47, a III. oszt. 44, a IV. oszt. 30 tanuló. — Az eredmény bizony tulságos fényesnek nem mondható. Az az egy vigasztaló csak, hogy tanintézeteink növendékeinek gyér szaporodása vagy pláne fogyása, nem a tanintézetekben vagy a vezetésében való hibákra vezethető vissza, mint inkább arra, hogy Szekszárd bizony drága város a szegényebb tanítató szülők számára.

S P O R T.

Vadászat Tüskén. Széltében hosszában ropog a puska mindenfelé. A tüskői pusztán kiváltképp szép a vadász eredmény. Így augusztus hónapban 502 fogoly, 337 fűrj és 32 különféle szárnyas került terítékre, összesen 878 darab. Ezen szép eredményhez hozzájárultak: Döry Jenő (410 db.), Özv. Döry Jenőné (122 db.), Br. Fiáth Elemér (73 db.), Gr. Pejachevich Márkus (69 db.), Döry Etelka (32 db.), Nagy István (34 db.), Reich Oszkár (29 db.), Döry Hugó (34 db.), Lippay Zoltán (14 db.), Br. Jeszenszky Ödön (5 db.), Békeffy Gyula gazd. ellenőr (2 db.)

HIRDETÉSEK.

Eladó boroshordók.

Willinger Márton zombai szőlőbirtokos elad mintegy 400 darab 6—700 literes teljesen jókarban levő, tiszta, bekénezt

boroshordót,

melyekbe a bor azonnal betölthető, — jutányos áron.

A hordók a szekszárdi pinezében fekszenek.

Az eladással teljhatalmulag **Kramer József** szekszárdi borbizományos van megbízva, ki az érdeklődőknek bármikor szívesen ad felvilágosítást.

1—4

Vezérszó: Minden darab szappan a Schicht névvel, tiszta és ment káros alkatrészekből.

Schicht-szappan!

(„Szarvas“ vagy kulcsszappant)

a legjobb és használatban a

legolcsóbb, minden ruhanemű

és mosási módszer részére.

Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Ausziban bárkinek a ki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht“ névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.

3289 szám.
tk. 1905.

Árverési hirdetményi kivonat.

A gyönki kir. bíróság, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Weil Ádám végrehajtónak, **Weil Henrikné végrehajtást szenvedő elleni** 1000 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a szekszárdi kir. törvényszék (a gyönki kir. járásbíró) területén lévő gyönki 1217 szjvkben A. I. 611 és 622 hrsz. a. foglalt végrehajtást szenvedett nevén álló ház, udvar, kert és belelekre az árverést 2193 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1905. évi november hó 3-ik napján délelőtt 9 órakor ezen tkvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár alatt is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Gyönk, 1905. évi augusztus hó 16-án.

A gyönki kir. bíróságnál mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Kóvágó,
kir. albiró.

Ház eladó.

Bartina-utca 1501. sz. ház mellékhelyiséggel együtt szabad kézből eladó.

Bővebb felvilágosítást nyújt

Garay Ferencz.

1-3

Eladó szőlő.

Az előhegyen levő 4000 □-öles szőlőmet ez évi terméssel együtt, szabad kézből, jutányos áron eladom.

Szekszárd, 1905 szeptember hó.

özv. Tóth Ignáczné.

Őszi vetésre

eladó **francia és somogyi tarrmagbuza**; hectoliterje 80 kiló; bő termő és megdülésnek ellenáll.

Igazolvánnyal ellátott 2 drb vöröstarca **bika** is eladó.

Wilczek Sándor,

1-2

József-pusztá.

Használt tankönyvek

mélyen leszállított áron.

Új tankönyvek

az összes közép-, valamint az elemi iskolák részére eredeti bolti áron kaphatók:

Árva J. könyv- és papirkereskedésében Szekszárdon.

Dus választék az összes iskola szerekben.

Könyvjegyzékkel kívánatra készséggel szolgálók.

Füzetek, szótárok, jegyzetek, körzők, rajztáblák, rajztömbök, stb., az Igazgatóság előírása szerint a legmérsékeltebb árban szerezhető be.

3-3

Bachschtz Károly áruháza

Szekszárd, Széchenyi-utca Mayer-ház.

19-20

Ajánlom dusan felszerelt raktáramat mindennemű kész seféreneműekből fiúk és leányok számára kiváló jó minőségben és legolcsóbb árban.

➔ Divatos női- és gyermek-felöltök, raglánok óriási választéka. ➔

Kész fiu ruhák. — Nagy raktár gyapjuszövetekből.

Diákoknak mérték után ruhákat 24 óra alatt elkészítették.

Legjobb lábbeliek, kalapok, toilette-czikkék, rövidárúk, bőröndök.

A nagyérdemű vevőközönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Bachschtz Károly.

Pénzkölesön!

Házakra, földbirtokokra I., II. helyre olesó feltételek mellett, valamint személyhitelt kezes nélkül is 200 koronától feljebb mindenféle állásu egyénnek 4 korona havi törlesztésre gyorsan és olesón közvetít cöskői Várady Lajos Budapest, Kerepesi-ut 62. — Bővebb felvilágosítással azonnal szolgálók válaszbélyeg ellenében.

7-52

Iszákosság nincs többé!

Kivánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvessé teszi az iszákosnak a szeszes italt. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békitette ki ismét, sok-sok ezer férfit a szegény és becstelenségtől megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Tömérdek fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

15-52

INGYEN PRÓBA 569. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje még ma az intézetnek.
(Levelek 25 fillér, lev.-lapok 10 fillérre bérmentesítendők.)

COZA INSTITUTE
(Dept. 569),
62, Chancery Lane,
London, Anglia.

Értesítés.

Van szerencsém a hölgyvilág szives tudomására hozni, hogy **Szekszárdon, Kossuth Lajos-utca 1031. szám alatt** a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

lapos és álló

plissirozó (redőző)

intézetet alapítottam.

Plissirozásra vagyis redőzésre elfogadok a legvastagabb kelmétől a legkényesebb selyemig, s azt kifogástalanul készítem el.

Kérem a n. é. hölgyközönség szives megrendelését, előre is ígérem annak pontos és lelkiismeretes elintézését.

Magamat a n. é. közönség pártfogásába ajánlva, vagyok tisztelettel

Haudinger Gyuláné.

1-6

Mit igyunk?

Bort és vizet, de csakis

BORSZÉKI GYÓGY-BORVIZET

amely a legegészségesebb és legkellemesebb üdítő ital talán az egész világon!

Kincses Erdély adja, de egész hazánk büszkesége ez a kellemes összetételű viz, amely kivívta a külföld bámulatát is.

Fájdalom, a szállítás okozta nehézségek miatt eddig csak jó drágán volt beszerezhető, így a nagyközönség az értéktelenebb, de olesó kútforrások vizét kapkodta, vagy pedig mesterséges vizet ivott.

De most a borvizek királya elfoglalja megillető helyét.

Hallatlan olcsó árak, óriási kedvezmény, — ihatja ur, szegény!

Egyedüli főelárusító vidékünkön

Kiss Pál paksi fűszerkereskedő,

aki azonban ebből a pompás üdítő italból minden nagyobb községben állandó raktárt létesít.

Igyunk hát borszékit!

1⁴/₁₀ literes palaczk 48 fillér. 1 literes palaczk 40 fillér. 1/2 literes palaczk 30 fillér.

A régi áraknál majdnem felénivel olcsóbb! Vendéglősöknek és nagyban vásárlóknak még nagyobb kedvezmény. Az üres palaczkokat az elárusítók visszavásárolják!

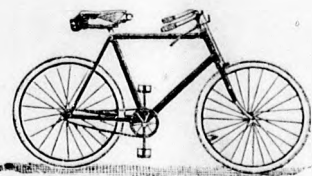
Szekszárdi főeladás: **Ferdinánd Antal és fainál.** Tolnán **Trutzer S. és Társa,** Dunaszentgyörgyön **Ká mán Dániel,** Dunaföldváron **Schwendtner Ferencz,** Faddon özv. **Ékes Edéné** fűszerkereskedőknél.

7-52

Izléses és olesó nyomtatványokat

szállít a legrövidebb idő alatt

BÁTER JÁNOS könyvnyomdája **SZEKSZÁRDON.**

A világhirü STYRIA

és Demokrata kerékpárokat

mélyen leszállított áron, kedvező részletfizetésre adjuk el két évi jótállással.

Puch-motorkerékpárokat,

melyek lecsatolható mellékkocsival teljesen pótolják az automobilt.

Kerékpáralkatrészeket és az elismert kiváló minőségű **Reithoffer kerékpárgummikat** a legolcsóbb versenyképes áron szállítjuk.

Nagy javító műhely.

Ne mulassza el tőlünk árjegyzéket kérni, mert meggyőződést szerez előnyös árainkról.

Müller Testvérek mehanikusok 10-26 varrógép, kerékpár nagyraktára **SZEKSZÁRD, Garay-tér.**

